

**POVESTIRI
DE ASCULTAT
NOAPTEA**

EDITURA PRINCESELA 45

Redactare: Mihaela Pogonici
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Laurențiu Midvichi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMAS, ALEXANDRE

Povestiri de ascultat noaptea / Alexandre Dumas ; trad. din lb. franceză
și note de Octavian Soviany. - Pitești : Paralela 45, 2020
ISBN 978-973-47-3168-8

I. Soviany, Octavian (trad.) (note)
821.133.1

Copyright © Editura Paralela 45, 2020

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate,
iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate
intelectuală.

www.edituraparelela45.ro

ALEXANDRE
DUMAS

**POVESTIRI
DE ASCULTAT
NOAPTEA**

Traducere din limba franceză și note de
Octavian Soviany

Editura Paralela 45

Volumul reunește mai multe povestiri și legende scrise de Alexandre Dumas ale căror titluri originale sunt: *La main droite du Sire de Giac* • *Histoire d'un mort racontée par lui-même* • *Le tailleur de Catanzaro* • *Le moine de Sant'Antimo* • *Comment Saint Éloi fut guéri de la vanité* • *Le pont du Diable* • *Ponce Pilate chez les Suisses* • *Histoire d'un chien* • *La chemise de la Sainte Vierge* • *La Tarasque* • *Le dragon des chevaliers de Saint-Jean* • *Histoire du démon familier du sire de Corasse* • *Les chasses du comte de Foix* • *Les onze mille vierges* • *Le rocher du Dragon* • *Saint Goar le batelier* • *La sirène du Rhin* • *La maison de l'Ange* • *Le diable et la cathédrale de Cologne* • *La ruelle des lutins* • *La fée des eaux* • *Le nain du lac et la Dame Noire* • *Les deux chemises* • *Les deux bossus* • *Le chemin du diable* • *Roland, de retour de Roncevaux* • *L'expiation du roi Rodrigue* • *Le cigare de don Juan* • *Le faiseur de cercueils (d'après Pouchkine)*

Cuprins

<i>Mâna dreaptă a seniorului de Giac</i>	7
<i>Istoria unui mort povestită de el însuși</i>	41
<i>Croitorul din Catanzaro</i>	67
<i>Călugărul de la Sant'Antimo</i>	82
<i>Cum a fost vindecat Sfântul Eloi de păcatul mândriei</i>	89
<i>Podul Diavolului</i>	101
<i>Pilat în Elveția</i>	107
<i>Istoria unui câine</i>	116
<i>Cămașa Sfintei Fecioare</i>	122
<i>Tarasca</i>	127
<i>Balaurul</i>	139
<i>Demonul seniorului de Corasse</i>	145
<i>Vânătoarea contelui de Foix</i>	160
<i>Cele unsprezece mii de fecioare</i>	178
<i>Stânca dragonului</i>	182
<i>Sfântul Goar barcagiul</i>	185
<i>Rusalca din Rin</i>	189
<i>Casa Îngerului</i>	203
<i>Diavolul și catedrala din Köln</i>	214

<i>Ulița spiridușilor</i>	241
<i>Zâna apelor</i>	245
<i>Piticul lacului și Doamna Neagră</i>	256
<i>Cele două cămăși</i>	270
<i>Cei doi cocoșați</i>	276
<i>Drumul diavolului</i>	281
<i>Întoarcerea lui Roland</i>	287
<i>Căința regelui Rodrigo</i>	292
<i>Țigara lui Don Juan</i>	301
<i>Mășterul de sicrie (după Pușkin)</i>	305

Mâna dreaptă a seniorului de Giac

I

Dacă cititorul, care ne-a urmat deja cu atâta amabilitate și atât de ades în excursiile noastre istorice prin Franța de altădată, va binevoi să mai facă o dată, în tovărășia noastră, un pas înapoi, îl vom duce la câteva leghe de pitorescul orașel Avranches, între Trans și Saint-Hilaire, la picioarele unei cetățui ale cărei ziduri, astăzi acoperite de iarbă, încingeau, în epoca în care începe această cronică, orașul Saint-James-de-Beuvron.

Pe locul ocupat de câmpiile verzi și groase care se întind până la Ponterson se afla campată atunci armata Bretoniei care de la începutul Postului Mare din 1425 venise să asedieze castelul Saint-James. Aruncând o privire la șanțul care înconjura tabăra și la palisada care o proteja, urmând contururile angulare pe care le făceau acest șanț și această palisadă în desfășurarea lor, îți dădeai numaidecât seama că acela care trasese planul acestor fortificații, potrivite și pentru atac și pentru apărare, era un bun cunoscător al artei de a purta o bătălie. Căci în războaiele ciudate din Evul Mediu, când totul se făcea nu potrivit unui plan, ci după capriciile conducătorilor aventuroși care luau o inițiativă după capul lor de îndată ce găseau douăzeci și cinci de

oameni care să-i ajute la a-și pune în practică inițiativa, nu era nevoie decât de o garnizoană eliberată care să plece în campanie pentru a veni în ajutorul unei garnizoane încercuite și pentru ca asediatorii de astăzi să se transforme în asediații de mâine. Și tocmai asta i se putea întâmpla armatei Bretoniei de la o zi la alta, dacă englezilor din Avranches le-ar fi făcut plăcere să sară în ajutorul fărtaților lor din Saint-James-de-Beuvron.

Dar în momentul acela și grație măsurilor de prevedere luate cu atâta abilitate, în tabără domnea calmul. Liniștea nopții nu era tulburată din sfert în sfert de oră decât de strigătele străjerilor. Toate focurile erau stinse în barăcile soldaților, precum și în locuințele ofițerilor. Într-un singur cort, mai înalt decât celelalte, deasupra căruia flutura, la fiecare bătaie de vânt ce venea dinspre mare, steagul Franței și al Bretoniei, mai era încă lumină. Sub cortul acesta stătea de veghe îngrijorat conducătorul întregii armate, care dormea liniștită, biziindu-se pe el, așa cum se bizuiește turma pe păstorul ei.

De aceea se trântise împlătoșat de sus până jos pe pieile de lup ce-i serveau drept așternut. Își scosese doar coiful pe care îl așezase alături, ceea ce îi îngăduia să observe că cel împovărat cu răspunderea atât de mare a vieții fraților săi era un bărbat tânăr de vreo treizeci și doi sau treizeci și trei de ani cu părul lung și castaniu care-i cădea, tăiat în unghiuri drepte, pe umeri, cu obrajii luminoși, cu ochii albaștri, a cărui fizionomie ar fi avut o expresie de blândețe desăvârșită dacă o ușoară încruntare a sprâncenelor, care-i era obișnuită, nu ar fi trădat acea voință puternică și neconținută care, în cazul bretonilor, degenează uneori în încăpățănare. O lampă de aramă, singura care, așa cum am arătat, mai ardea în tabără, lumina un manuscris pe care tânărul îl citea cu capul sprijinit de mâna stângă și în care făcea cu mâna dreaptă niște corecturi de trei ori mai groase decât literele textului. Acest manuscris era intitulat *Istoria lui Arctus*,

conte de Richemont și conetabil¹ al Franței, cuprinzând memoriile lui din anul 1413 până la sfârșitul lui 1424.

— Ah, sărmanul meu Guillaume – murmură tânărul după ce ajunsese la ultima pagină, mă tem că ai scris deja cele mai de seamă file din istoria mea și că acest an, 1425, care a început atât de prost, ar putea deveni și mai prost.

— Iată niște gânduri triste, monseniore – spuse un tânăr îmbrăcat țărănește, care intrase în cortul lui Arctus și se apropiase de patul lui fără să fi fost observat de acesta. Și din nefericire – continuă noul venit suspinând – veștile pe care vi le aduc nu sunt de natură să le facă mai vesele.

— Ah, tu ești Le Gruel – răspunse Arctus cu o jumătate de surâs care dovedea că, deși noutățile promise nu erau fericite, aducătorul lor nu era mai puțin bine venit. Pe sufletul meu, sărmanul meu Guillaume, te credeam spânzurat și aveam de gând să trimit mâine o companie cu ordinul să viziteze, unul după altul, toți arborii din împrejurimi, ca să-ți pot oferi, dacă ar fi fost nevoie, o înmormântare creștinească.

— Se putea întâmpla și asta, monseniore, dacă nu aș fi fost atât de prevăzător încât să înlocuiesc nobila voastră livrea cu această haină țărănească. Englezii bat zi și noapte câmpia sub comanda contelui de Suffolk și a seniorului de Scales și, deși nu mă întorc cu prea mulți bani, ar fi putut face o captură și mai proastă.

Și rostind aceste cuvinte, Guillaume Le Gruel își goli punga în coiful contelui.

— Și până unde ai fost?

— Până la Rennes, pe legea mea.

— Și n-ai aflat noutăți despre rege?

— Ba da. Este la Issoudun, cu domnul de Giac și cu curtea.

¹ Comandant suprem al armatelor regale din Franța feudală.

— Și cei o sută de mii de scuzi promiși?

— N-am auzit vorbindu-se despre asta.

— Așadar, banii ăștia pe care mi-i aduci...? – vorbi din nou Arctus, întorcându-și neglijent ochii de la coiful său plin cu aur.

— Reprezintă prețul bijuteriilor pe care mi le-ați încredințat să le vând, iar, pe deasupra, două sute de scuzi din care jumătate mi i-a dat fratele vostru. Monseniorul Gilles, iar cealaltă jumătate sunt de la doamnele d'Alençon și de Lomaigne.

— Generoasele mele surori! – murmură Arctus.

— Cât despre ducele Jean, acesta este plecat în călătorie prin părțile Morlaix-ului sau ale Quimperului, dar chiar dacă ar fi fost la Rennes, știți prea bine că el este mai mult burgund decât dauphinez...

— Astfel că averea noastră se ridică la...?

— La patru sute optzeci de scuzi de aur.

— Vom avea cel puțin cu să-i plătim pe negustorii care ne aprovizionează cu de-ale gurii. Cât despre soldați, aceștia se vor resemna să aștepte bunul plac al suveranului nostru.

— Să dea Dumnezeu! – răspuse Guillaume, pe tonul cuiva care face la plesneală o rugăciune, fără a fi însă încredințat că aceasta va fi ascultată.

— Ce vrei să spui? – făcu Arctus, strângând din dinți și încruntând din sprâncene. Ce te face să te îndoiești de răbdarea soldaților noștri, de vreme ce însuși conducătorul lor le dă un exemplu?

— Câteva vorbe pe care le-am auzit când m-am întors în tabără și pe care le-au schimbat între ei străjerii cărora a trebuit să mă prezint.

— Ce vorbe?

— Făgăduiau pentru mâine o răzmeriță, dacă, îndată ce o să se crape de ziuă, trupa nu va primi soldele pe care le așteaptă de cinci luni.

Istoria unui mort povestită de el însuși

Într-o dimineață, când abia mă trezisem, servitorul a intrat în camera mea, aducându-mi o scrisoare care purta precizarea „Urgent“. Apoi a dat perdelele la o parte. Ziua era frumoasă, iar soarele a intrat la mine semeț, ca un cuceritor. M-am frecat la ochi, ca să-mi dau seama de la cine putea să fie scrisoarea aceea, mirându-mă că promisem doar una singură. Scrisul îmi era în totalitate necunoscut. După ce am întors-o pe toate părțile, căutând numele expeditorului, am desfăcut-o și iată ce am putut citi:

„Domnule,

Am citit *Cei trei muschetari*, căci sunt bogat și am mult timp la dispoziție.“

— Uite un domn cât se poate de fericit! – mi-am spus eu și am continuat cu cititul.

„Vă mărturisesc că m-a distrat destul de mult, dar, cum dispuneam de timp berechet, am vrut să știu dacă ați luat într-adevăr lucrurile acelea din *Memoriile* domnului de La Fère¹. Deoarece mă aflam la Carcassonne, i-am scris unui prieten care

¹ În prefața romanului *Cei trei muschetari*, Dumas afirmă că ar fi folosit ca sursă de informare niște pretinse memorii ale contelui de La Fère (în roman, Athos), memorii care există însă doar în imaginația romancierului.

locuiește la Paris să meargă la Bibliotecă, să ceară Memoriile și să-mi scrie dacă ați luat într-adevăr de acolo toate detaliile. Prietenul meu, care e un om serios, mi-a răspuns că le-ați copiat cuvânt cu cuvânt și că dumneavoastră, autorii, procedați totdeauna așa. Vă previn, domnule, că am spus asta la tot Carcassonne-ul și că vom renunța să ne mai abonăm la *Siècle* dacă aveți de gând să continuați tot așa.

Am onoarea să vă salut...”

Am sunat.

— Dacă mai vin azi ceva scrisori – i-am spus servitorului – pune-le bine și nu mi le da decât în ziua când o să mă vezi peste măsură de vesel.

— Manuscrisele vor avea aceeași soartă, domnule?

— De ce mă întrebi?

— Fiindcă tocmai v-a fost adus unul.

— Of, tocmai asta îmi mai lipsea! Pune-l undeva bine, dar nu-mi arăta locul unde l-ai pus.

El a pus manuscrisul pe șemineu, ceea ce mi-a dovedit că, hotărât lucru, servitorul meu era un om plin de inteligență.

Era ora zece și jumătate. M-am dus la fereastră. Ziua, așa cum spuneam, era superbă, soarele părea că alungase norii pentru totdeauna. Toți oamenii de pe stradă aveau un aer fericit sau cel puțin mulțumit.

Am simțit și eu, ca toată lumea, dorința de a lua aer și altfel decât de la fereastră, așa că m-am îmbrăcat și am ieșit.

Întâmplarea a făcut, căci atunci când ies la aer puțin îmi pasă dacă o iau pe o stradă sau alta, să trec prin fața Bibliotecii.

Am urcat și am dat ca întotdeauna de Pâris, care mi-a ieșit în întâmpinare cu un zâmbet încântător.

— Dați-mi *Memoriile* lui de La Fère – am zis eu.

El s-a uitat la mine preț de o clipă ca la un nebun, apoi mi-a răspuns plin de sânge rece:

— Știți foarte bine că nu există, din moment ce doar dumneavoastră le-ați afirmat existența.

Acest discurs, așa concis cum a fost, mi s-a părut plin de miez și, drept mulțumire, i-am dăruit scrisoarea pe care o promisem de la Carcassonne.

Când a isprăvit s-o citească, mi-a spus:

— Consolați-vă, nu sunteți primul care vine să ceară *Memoriile* lui La Fère. Am văzut vreo treizeci de persoane care au venit pentru asta și care probabil vă urăsc pentru că le-ați făcut să se deranjeze de pomană.

Aveam nevoie de ceva nou, dacă tot eram la Bibliotecă și dacă tot erau oameni care susțineau că acolo se găsesc romane gata făcute.

Am cerut catalogul, dar bineînțeles că n-am găsit nimic.

Seara, când m-am întors acasă, am găsit pe masa de lucru, printre hârtiile mele, manuscrisul pe care îl promisem de dimineață.

Era însoțit de o scrisoare. Se pare că era ziua scrisorilor anonime, dar asta era mai ciudată decât cealaltă:

„Domnule,

Când veți citi aceste câteva pagini, cel care le-a scris va fi dispărut pentru totdeauna. Nu las în urma mea decât aceste file și vi le dăruiesc. Faceți cu ele ce vreți.“

Manuscrisul era intitulat „Lucruri de necrezut“.

Nu știu dacă pentru că se făcuse noapte, dar primele cuvinte pe care le-am citit m-au izbit și iată ce am putut să citesc:

Într-o seară de decembrie eram trei inși în atelierul unui pictor. Era o vreme întunecată și rece, iar ploaia bătea în geamuri cu sunetul ei continuu și monoton.

Atelierul era uriaș și slab luminat de focul unei sobe în jurul căreia eram așezați.

Deși eram toți tineri și veseli, conversația căpătase, fără voia noastră, reflexele acelei seri triste, iar cuvintele voioase au fost repede epuizate. Unul dintre noi ațâța neconținut flacăra albastră a punciului, care arunca asupra lucrurilor înconjurătoare o lumină fantastică. Marile schițe, Criștii, bacantele, madonele, păreau că se mișcă și dansează pe lângă pereți, ca niște cadavre uriașe scăldate în aceeași lumină verzuie. Această cameră vastă, care în timpul zilei strălucea de creațiile pictorului și era înstelată de visele lui, căpătase în întuneric, în seara aceea un aspect straniu.

De fiecare dată când lingura de argint cădea în castronul plin cu licoarea aprinsă, umbrele obiectelor luau pe pereți forme necunoscute și culori ciudate, de la cele ale vechilor profesii cu bărbile albe până la acele caricaturi care populează pereții atelierelor și care seamănă cu o armată de demoni, cum sunt cele care ni se arată în vis sau în operele lui Goya. În sfârșit, liniștea cețoasă și rece de afară completa atmosfera fantastică din interior.

Adăugați la toate acestea și împrejurarea că, ori de câte ori ne uitam unul la altul în această lumină care dura doar un moment, fețele ne apăreau colorate în verde-cenușiu, ochii ficși și strălucitori ca pietrele scumpe, buzele palide și obrajii scobiți. Dar lucrul cel mai înspăimântător era o mască de ipsos, luată după chipul unuia dintre prietenii noștri care murise de un timp, o mască pe care, atârnată în apropierea ferestrei, reflexele punciului o luminau pe trei sferturi, dându-i o înfățișare ciudat de batjocoritoare.

Toată lumea a avut, precum ni se întâmpla și nouă, experiența încăperilor vaste și întunecoase, așa cum le-a descris Hoffmann, așa cum le-a pictat Goya. Toată lumea a încercat, cel puțin o dată în viață, acele spaima fără motiv, acele febre spontane iscate la vederea unor obiecte care, scăldate în ratele palide ale lunii sau în lumina îndoielnică a unei lămpi, capătă